The excavations at Trakų St. 10

In 2007 excavations were conducted in the basement of a palace built in the 18th century and in the palace's interior courtyard. The earliest cultural layer horizons date to the late 14th century and finds dating to the 15th century were discovered. During the excavations paving made of cobbles and bricks was discovered in the basement which was built in the late 16th century. The remains of brick buildings dating to the first half of the 17th century were discovered in the courtyard while the remains of an 18th-century arched foundation were found in the E part of the courtyard. The excavation data allows one to state that the palace courtyard was bisected by a ditch (?) running W–E. The date of its creation was not established more precisely but 17th–19th-century finds were discovered in the fill.

Linas Girlevičius, Tauras Poška

Žvalgymai Šiltadaržio g. 6

2007 m. tęsti archeologiniai darbai Vilniuje, pastatų komplekse Šiltadaržio g. 6. Darbai susiję su pastatų komplekso pritaikymu naujoms reikmėms. Didesnės apimties tyrinėjimai šioje Vilniaus vietoje atlikti 2004–2006 m. (vadovas D. Luchtanienė – žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 357–360; vadovas L. Girlevičius – žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 340–341; vadovas T. Poška – žr. *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 379). 2007 m. žvalgymai atlikti vidiniame kieme komplekso Š dalyje, rekonstruojamos buitinės nuotėkynės vietoje. Kasta 34 m ilgio ir 2 m pločio tranšėja, žvalgytas 68 m^2 plotas.

Iškastos dvi tranšėjos atkarpos – Š ir V. ***Š atkarpa*** kasta centrinėje sklypo dalyje. Ji buvo 18 m ilgio, 2 m pločio, kasta iki 2,7 m gylio, orientuota Š–P kryptimi. Atkarpa kasta tarp dviejų buvusių šulinių, įrengtų XX a. II pusėje. Darbų pradžioje nuimti paviršiuje buvę asfalto ir skaldos sluoksniai. 40 cm gylyje atidengtas tamsiai pilkos žemės su XX a. plytų nuolaužomis sluoksnis, kuris tęsėsi iki 1,5–1,8 m gylio. Jame gausu akmenų, yra molio linzių. 1,8 m gylyje pasiektas žvyro įžemis. Š atkarpoje nesuardytos struktūros kultūrinio sluoksnio horizontų neaptikta. Trasos vietoje sluoksnis sunaikintas XX a. II pusėje įrengiant buitinę nuotėkynę. Š atkarpoje tik R sienelėje 4,2 m ilgio ruože 1,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus fiksuotas 20–30 cm storio juodos purios žemės sluoksnio fragmentas. Jame rasti keli buitinės keramikos ir plokštinių koklių fragmentai, datuotini XVI a. pabaiga – XVII a.

V atkarpa kasta pastatų komplekso kiemo P dalyje iki Šiltadaržio g. Ji buvo orientuota R–V kryptimi. Tranšėja buvo 16 m ilgio, 2 m pločio, kasta iki 2,7–3 m gylio. Po asfalto ir skaldos sluoksniais nuo 0,4–0,5 m gylio atkastas tamsiai pilkos žemės su smėlio linzėmis sluoksnis, kuris tęsėsi iki 1,7–1,8 m gylio. Tokiame gylyje pasiektas įžemis – žvyras. Centrinėje tranšėjos atkarpos dalyje 1,6 m gylyje atkastas 10–30 cm storio kalkių sluoksnis su XX a. plytų nuolaužomis. Jis veikiausiai yra suformuotas XX a. II pusėje statant pastatų komplekso kiemo PV dalyje stovintį V korpusą. V atkarpoje, įvažiavime į kiemą iš Šiltadaržio g., 0,35 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus rastas arkinio pamato fragmentas. Jis mūrytas iš 18x8x6 cm dydžio geltonos spalvos plytų, rištų kalkių skiediniu. Pamatas datuotinas XVIII a. Viršutinė arkos dalis apardyta. Ši mūrinė konstrukcija jau buvo atkasta XX a. II pusėje įrengiant požeminius inžinerinius tinklus.

The field survey at Šiltadaržio St. 6

A 34 x 2 m trench (68 m^2) was excavated at the building complex at Šiltadaržio St. 6. It was established that the cultural layer was up to 1.8 m thick in the interior courtyard of the building complex and up to 2.2 m at Šiltadaržio St. at the W part of the SW building of the building complex. The cultural layer horizons in the excavated area were destroyed down to sterile soil in installing utility networks in the second half of 20th century. A cultural layer horizon up to 0.2–0.3 m thick was recorded at a depth of 1.4 m only in a 1.4 m long strip in the E part of the N segment of the trench. It dates to the 17th century on the basis of the finds.

Irma Kaplūnaitė

Tyrinėjimai Gedimino prospekte 11

2007 m. LII MTS vykdė archeologinius tyrinėjimus Vilniaus senojo miesto vietoje (A1610K1), Gedimino prospekte 11, buvusioje Savivaldybės aikštėje, kur planuojama statyti paminklą V. Kudirkai. Tyrinėjimų vieta yra Vilniaus senojo miesto V dalyje, Gedimino prospekto Š pusėje, apie 460 m į V nuo Vilniaus Arkikatedros bazilikos, 50 m į Š nuo Gedimino pr., apie 70 m į Š nuo Gedimino prospekte esančios Vilniaus bei Jogailos g. sankryžos. Sklypą iš P pusės riboja Gedimino prospektas, iš V – Vilniaus g., iš Š – Lietuvos Respublikos Vyriausybės rūmai, iš V – Savivaldybės aikštės gatvė.

Šiame sklype 1865 m buvo pastatyta A. Nevskio vardu pavadinta koplyčia. Po II Pasaulinio karo jos vietoje buvo pastatytas paminklas žuvusiems sovietų kariams. Apie 1950 m. vietoje jo čia pastatytas paminklas Raudonosios armijos generolui Ivanui Černiachovskiui. Ankstesnių archeologinių tyrinėjimų metu į Š nuo 2007 m. tirtos vietos buvo aptikti koplyčios pamatų fragmentai, fiksuotas iki 1,5 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVI–XIX a. (žr. *LIIR*, f. 1, b. 3978).

2007 m. ištirtas beveik 100 m^2 plotas būsimo paminklo V. Kudirkai vietoje. Iki tyrinėjimų buvo nuimtos betoninės aikštės dangos plytelės bei nustumdytas viršutinis iki 30 cm storio supiltinis niveliacinis sluoksnis. Ploto Š dalyje 15–20 cm gylyje nuo žemės paviršiaus atidengti Aleksandro Nevskio koplyčios pamatai. Užfiksavus ir nuardžius dalį koplyčios pamatų, perkasos Š dalyje fiksuotas pjūvis, esantis į Š už jų. Centrinėje perkasos dalyje visi kultūriniai sluoksniai buvo permaišyti XIX–XX a.: statant koplyčią, po I Pasaulinio karo statant paminklą lenkų rašytojai E. Ožeškienei, po II Pasaulinio karo statant paminklą I. Černiachovskiui bei po jo pjedestalu įrengiant kriptą. 1993 m. ši kripta buvo atkasta, I. Černiachovskio palaikai ekshumuoti bei perduoti giminėms. Tyrinėjimų metu pavyko atkasti visus I. Černiachovskio paminklo pjedestalo pamatus, sarkofagą bei įėjimą į jį.

Nesuardytas kultūrinis sluoksnis fiksuotas tik ovalo formos perkasos pakraščiuose, bet ir čia jis buvo išlikęs tik fragmentiškai. Fiksuota 32 m pjūvio. Aptiktas iki 1,4 m storio kultūrinis sluoksnis. Viršutiniame jo horizonte fiksuotas pilkos žemės su stambiomis griuvenomis sluoksnis, sietinas su Aleksandro Nevskio koplyčios statyba XIX a. Giliau, 50–82 cm nuo žemės paviršiaus, buvo tamsiai pilkos žemės horizontas su pavieniais gyvulių kaulais, smulkiomis griuvenomis ir negausiais XVII–XVIII a. radiniais. Šio sluoksnio storis